

Ljudski tednik.

Glasilo Narodne Ljudske Stranke.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo: Ljubljana, Breg št. 12.

Telefon št. 119.

Uprava: Ljubljana, Sodna ulica št. 9.

Telefon št. 423.

Koroščeva opozicija.

Od g. Radića je dobil dr. Korošec dovoljenje, da gre v Belgrad, od g. Pašića pa, da dela opozicijo. Srečen človek! Za vsako stvar ima svoje posebno dovoljenje. Le ena sama grenka kapljica je zraven, da mora ubogati oba gospodarja. Že v svetem pismu pa stoji, da je to težavna stvar. Težavna za hlapca in nevarna za gospodarje. Ker pa g. Korošcu vsakdo pripozna, da ni le zelo pošten, temuč tudi izredno zvit, tako da je kozji rog proti njemu ravna črta, je svet po pravici radoveden, kako se bo ta stvar končala. Zlasti, ker g. Pašić tudi ni »od muh«, g. Radić pa je znan kot strog gospodar, ki ne pozna šale. Doslej je g. Korošec še vselej zaigral, odkar obstoji Jugoslavija. Saj, kadarkoli je z g. Pašićem češnje jedel, se mu je kasneje kolealo. Ne Pašiću, nego Korošcu. Sedaj je dr. Korošec češnje s Pašićem in Radićem. Upravičeno smo v skrbeh za njegov želodec! Upravičeno smo radovedni na uspeh tega trikotnega razmerja.

Toda g. Korošec je v opoziciji. Ta opozicija ima pa svoje posebno obeležje. Voditelj klerikalne stranke je dobil od g. Pašića dovoljenje, da sme svobodno s svojim Jugoslovanskim klubom glasovati kakor mu drago; samo, če ga gospodar št. 2 t. j. Pašić pokliče na pomoč, mora glasovati z vlado. Opozicija SLS je tedaj vladi silno nevarna. Kajti, če bi g. Korošec v nevarnem trenutku snedel besedo, je vlada pokopana. Toda g. Pašić se opravičeno zanaša na Koroščevo poštenost, razun tega si je pa pridržal še nekaj adutov v svojih kvar-
tah, da lahko gospoda Korošca v

slučaju skrajne potrebe malo po-
boža. Kaj bo neki g. Korošec storil, če bi si povelja iz Belgrada in Zagreba nasprotovala? Če bi Pašić ukazal belo, Radić pa črno? Potem bo štel gumbe na svoji suknji ali pa na telovniku ali na obeh in zadnji gumb bo odločil. Tak je položaj SLS v narodni skupščini.

Ali pa so radi te igre množice glasovale 18. marca za SLS? To je drugo vprašanje, na katero naj odgovore te množice same. Ljudstvu gre za resne stvari in ga prav nič ne veseli gledati parlamentarne kozolce g. Korošca. Ljudstvu je pred 18. marcem bila obljubljena avtonomija, znižanje davčnih bremen in povrnitev slovenskih vojakov iz Makedonije v domovino. Kaj je s temi reči? To vse je slovesno obljubovala SLS med volitvami. Kdaj bo to izpolnila?

Korošec ima dovoljenje biti v Belgradu in dovoljenje, delati »opozicijo.« Ali pa ima tudi dovoljenje za obljubljenno avtonomijo, za znižanje davke in za vojaške zahteve SLS? To je tisto vprašanje, za katero se zanima i. s. živo zanima slovensko ljudstvo. Kdaj pride odgovor na to vprašanje?

Prav nič ne zanima slovensko ljudstvo tisto parlamentarno slepmišenje, v katerem se očitno tako dobro dopada g. Korošcu.

Kje je avtonomija?

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

Vprašanje bodočnosti.

Boj pred volitvami za poslanske mandate v narodni skuščini se je vrzil za revizijo ustave in proti njej. Tudi po volitvah so se izvoljeni poslanci razdelili v skupine v tem zmi-
slu.

Sedaj pa naenkrat nekako sumljivo pojemajo glasovi o reviziji ustave, tudi pri onih, ki so vodili najljutejšo borbo v ta namen pred volitvami. Širšo javnost zanima sedaj predvsem, ali bo sedanja skupščina delazmožna, ali bo lahko rešila one najnujnejše zakone, ki tvorijo življenjska vprašanja ne le samo posameznih stanov, ampak vse javnosti.

Ni ga skoro stanu, ki bi ne gledal brez skrbi v bodočnost. Nezadovoljnost vlada med kmeti, med delavstvom se pojavlja brezposelnost, veliki in mali obrtniki tožijo, da nimajo naročil, uradniki pa, ki naj bi predstavljali in vodili našo upravo, se pripravljajo celo na stavko, ker s sedanjimi prejemki ne morejo živeti niti sami, tem manj pa z družinami.

Vsi pričakujejo od narodnih poslancev, da ne bodo mlatili v Belgradu samo prazne slame, pulili se za lepodoneče fraze, temveč da bodo sklepali predvsem zakone, ki bi naj predvsem uredili zmešnjavo v naših gospodarskih vprašanjih, da ne nastane popoln zastoj v narodnem gospodarstvu, ki se nam bliža počasi, pa s tem večjo gotovostjo, čim dalje bodo trajale sedanje razmere.

Po hudem boju med radikali in demokrati se je sestavila v Belgradu samoradikalna vlada, ki obljublja, da bo predložila narodni skupščini v rešitev uradniški zakon, zakon o ustrojstvu vojske, invalidski zakon,

proračunski zakon, zakon o kmetijskih kreditih, zakon o zavarovanju živine in proti vremenskim neizgodam, zakon o izenačenju davkov, zakon o tisku, zakon o svobodi zborovanja in združevanja, zakon o družtvih, agrarni zakon za Dalmacijo, zakon o razlastitvi in kolonizaciji dobrovoljcev in kmetov brez zemlje, zakon o gradbi in vzdrževanju cest ter zakon o centralni upravi.

Kakor je videti, je program nove vlade precej obširen in ako ga bo mogla izvesti, bo izvršila veliko delo. O reviziji ustave ni govora. Radikalci izjavljajo neprenehoma, da hočejo varovati sedanjo ustavo, za katero so šli tudi pri volitvah v boj. Značilno je, kar je pretekli teden izjavil eden vodilnih radikalnih ministrov dr. Laza Marković uredniku belgrajske »Tribune«. Naglašal je, da zato ni v vladi nobenega Slovenca in Hrvata, ker stoji radikalna vlada na stališču narodnega edinstva in radi tega ni mogla sestaviti vlade na plemenski podlagi. Na vprašanje, ali obstoji sporazum med radikaleci in Radićem, je odgovoril, da ni bil sklenjen niti ustmen niti pismen sporazum. Na Radićevo prošnjo je prišlo do tega, da so Radićevi zastopniki došli v Belgrad in bili sprejeti od radikalnih zastopnikov in na Radićevo prošnjo sta šla tudi dva radikalna zastopnika v Zagreb, da bi zvedela pogoje Radićeve stranke. Te pogoje pa je radikalna stranka takoj odbila. O stališču radikalne stranke glede ustave je dr. Marković izjavil, da je nova vlada pač parlamentarna vlada, ki ima izvesti nujne in neodložljive zakone, radikalna stranka pa svojega stališča glede ustave ni izpremenila in smatra za potrebno, da se oživetvori vidovdanska ustava.

O reviziji ustave in o avtonomiji posameznih pokrajin radikaleci ne govorijo. SLS je pred volitvami obljubovala, da bo prinesla slovenskemu ljudstvu avtonomijo, s katero bodo rešena vsa njegova življenska in gospodarska vprašanja. Trdila je, da se morejo rešiti samo z avtonomijo. Danes njena glasila ne govorijo več mnogo o avtonomiji, pač pa o sporazumu s Srbi, ki imajo celo vladno popolnoma v svojih rokah. Kakšen naj bi bil ta sporazum, nihče ne pove.

Prišli smo tako daleč, da ne vemo, kaj bo z avtonomijo in kakšna naj bi bila. Na drugi strani je zopet negotovo, ali bo mogla radikalna stranka izvesti vse zakone, ki jih potrebuje država, da more redno vršiti svoje posle.

Parlamentarni dogodki so pokazali, da dr. Korošec podpira v Belgradu Pašićevo vlado, dasi zatrjujejo radikaleci, da nimajo s takozvanimi revizionisti nobene pogodbe o vzajemnem delu. Pa tudi ako pride do popolnega sporazuma med Pašićem in dr. Korošcem ter Radićem, imamo vedno odprto vprašanje, ali more sporazum med takimi ekstremnimi strankami zadovoljiti popolnoma obojestransko. Ali ne bo ta sporazum kal novim nesporazumom?

Ljudstvo stoji ob strani in čaka sicer potrpežljivo, toda vedno težje. Treba je novih železnic, zboljšanja cest in prometnih zvez, pravične ureditve davčnih bremen, potrebujemo nešteto novih socialnih ustanov in ohranitve starih, smotrenega dela za javni blagor v vseh panogah narodnega gospodarstva, a nikjer ni opaziti resnega dela in stremjenja v tej smeri.

Obetajo se nam še hujši parlamentarni in s tem tudi strankarski boji, nove krize, nova pogajanja med strankami, nova zavlačevanja itd. samo zato, ker se »voditelji naroda« bore samo za strankarsko premoč in trenutni vpliv na množico, ne pa za resnične ljudske interese.

Ali bo kdaj bolje? To bo takrat, ko bo ljudstvo samo zahtevalo od svojih izvoljenih voditeljev: To in to hočemo! Kadar bo ljudstvo spoznalo, kje je rak-rana, ki tiči ravno v tem, da se pusti ljudstvo zavajati od praznih obljub in ne sodi dela po izvršenih činih, bodo voditelji ljudstva vršili svoje dolžnosti vestnejše in res v ljudskem zmislu.

Takrat bo prišla tudi do veljave samouprava ljudstva, takrat se bo naše narodno gospodarstvo razvijalo z ozirom na ljudske potrebe in ne posameznikov in takrat bomo lahko rekli, da imamo urejeno državo. To pa je vprašanje bodočnosti!

Politični pregled.

Po sestavi nove vlade, ki obstoja iz samih radikalcev s Pašićem na čelu, se je zopet sestala narodna skupščina dne 3. maja. Na dnevnem redu je bila volitev verifikacijskega odbora. Ob tej priliki so demokrati, ki so sedaj v opoziciji, priredili malo obstrukcijo in je došlo v skupščini do razburljivih prizorov.

Pri volitvi verifikacijskega odbora je glasovalo 232 poslancev. Radikalci so dobili 128 glasov (11 članov), demokrati 52 (5), muslimani 21 (2), zemljoradniki 9 (1), klerikalci 22 (2).

Že popoldne istega dne se je sestel verifikacijski odbor, ki si je izbral za predsednika radikalca dr. Marka Gjuričića, za tajnika pa radikalca Vaso Jovanovića. Odbor je sklenil, da razpravlja najprej o mandatih poslancev, proti katerim ni pritožb, nadalje o mandatih poslancev, ki niso izročili pooblastil, in končno o mandatih, proti katerim so bile vložene pritožbe.

Naslednji dan v petek je verifikacijski odbor potrdil mandate v onih okrožjih, iz katerih niso bile predložene nobene pritožbe. Demokrati so skušali razpravo zavleči, ker so zahtevali, naj se razpravlja o vsakem mandatu posebej, pa so bili preglasovani. Daljša razprava se je razvila o mandatih poslancev, ki niso izročili v skupščini svojih pooblastil. Ti poslanci so vsi pristaši Radićeve republikanske stranke. Radikalci so predlagali, naj se odločitev o teh mandatih odgodi, ker da se ne more o njih razpravljati, dokler niso predložena pooblastila. Proti temu predlogu so nastopili demokrati, ki so med drugim tudi predlagali, naj predsednik skupščine pozove vse izvoljene poslance, ki pooblastil še niso predložili, naj to takoj store. Ako bi to ne imelo uspeha, naj bi se o teh mandatih vseeno razpravljalo ter naj bi odbor zavzel stališče, da poslanci, ki ne predložijo pooblastil, ne morejo uživati poslanskih pravic. Večina, radikaleci, klerikalci in muslimani, je sklenila končno, da se rešitev tega vprašanja odgodi, dokler ne predlože Radićevi poslanci svojih pooblastil.

Verifikacijski odbor je tudi naslednje dni nadaljeval razpravo o potrditvi poslanskih mandatov. Pri vseh razpravah so skušali demokrati z raznimi predlogi delo zavlačevati, bili pa so preglasovani.

Narodna skupščina se bo zopet sestala, ko dovrši svoje delo verifikacijski odbor. To se bo zgodilo okoli 12. maja.

Vlada je sklenila, da predloži narodni skupščini v razpravo najprej uradniški zakon. Znano je, da žive državni uradniki v jako bednem položaju in da ravno vsled tega hira naša uprava, ker so uradniki prisiljeni iskati zaslužka tudi izven svojih uradov, medtem ko delo v uradih zastaja. Rešitev tega vprašanja pomenja zato tudi korak k zbolšanju naše uprave. Glede rešitve uradniškega vprašanja je izjavil finančni minister dr. Stojadinović, da je načrt uradniškega zakona že izročen ministrstvu v proučevanje. Sprejetje tega zakona pa zahteva, da se število uradnikov zmanjša. Urad-

nikov je preveč po vseh uradih. Država ne more dati vsem zadovoljivega življenja, če se število ne zmanjša. Osební izdatki v proračunu od 7 milijard znašajo 50% t. j. 3 in pol milijarde dinarjev. Ako se število uradništva zmanjša samo za 10%, znese to 350 milijonov dinarjev. To pa še ni dovolj. Potrebna je še večja vsota in zato se morajo povišati državni dohodki. Ako se od povišanja državnih dohodkov dobi 350 milijonov dinarjev, bo zadostovalo. Najvažnejše pri tem je, da nobeni novi izdatki, tudi izdatki za uradnike, ne smejo slabo uplivati na vrednost dinarja, ker je od valute odvisno vprašanje draginje. Tako je uradniško vprašanje v tesni zvezi z davčnim zakonom in ta dva zakona morata iti vsporedno. Če bi se uradniške plače povišale s tiskanjem novih bankovcev, bi nastala še večja beda za uradništvo. Po taki poti ne smemo iti.

Nadalje je finančni minister izjavil, da se bo bavil parlament tudi z zakonom o izrednih in naknadnih kreditih ter o likvidacijskem proračunu. Proračun bo znašal do deset milijard, izredni krediti 1 milijardo, likvidacijski proračun 2 milijardi, skupaj torej 13 milijard. Od tega je del že izplačan ter se bo samo definitivno preknjižil. Izplačano je okoli 1 in pol milijarde in je sedaj treba najti sredstev še za 11 in pol milijarde dinarjev. Radi tega se bo treba ozirati na vse možne vire dohodkov in se ne sme pozabiti na povišanje stalnih taks. Redukcija in štedenje imata za cilj resničen in točen proračun.

Kako je videti, se nam obetajo nova davčna bremena. Res je, da je treba državni proračun spraviti v ravnotežje, toda davčna bremena bi se morala predvsem razdeliti pravično.

Obnovitev jugoslovansko-italijanskih pogajanj. Jugoslovanski poslanik pri italijanski vladi Antonijević se je vrnil v Rim iz Beograda, kjer je imel več razgovorov s kraljem Aleksandrom in z voditelji jugoslovanske zunanje politike. Pri teh razgovorih se je največ razpravljalo o italijansko-jugoslovanskih pogajanjih za izvršitev svetomargariških dogovorov. Takoj po povratku v Rim je Antonijević imel daljši pogovor z Mussolinijem in generalnim tajnikom na zunanjem ministrstvu sen. Contarinijem.

Pogajanja med Bolgarijo in Jugoslavijo se bližajo svojemu zaključku. V drugi polovici meseca maja se začne delo komisije eksper-

tov za likvidiranje vseh obstoječih spornih vprašanj med našo kraljevino in Bolgarsko. Ta pogajanja so pravazprav nadaljevanje načrta, ki se je začel izvajati na niški konferenci.

Boji s četaši v Bolgarski. Kakor poročajo iz Sofije, so v Čustendilu in okolici zasledili priprave četašev, ki hočejo izvesti akcijo, da vržejo vlado Stambolijskega. Vršila se je seja komitaš. vodij, na kateri so bile določene osebe, ki naj izvršijo atentat na Stambolijskega in njegove ministre. Po vesteh iz Petriča so se vršili med vladnimi oddelki seljakov in med komitaši makedonske organizacije večdnevni boji. Komitašem se je posrečilo zapaliti nekoliko sel ter pregnati pristaše Stambolijskega. Redne čete, ki so bile poslone na pomoč Stambolijskemu, so večinoma prešle na stran komitašev. Vsled tega je vojni minister odredil, da se vse redne čete umaknejo iz pasu, v katerem se nahajajo makedonske organizacije in na mesto njih pošljejo v borbo s komitaši čete seljakov iz severne Bolgarske. Stambolijskega čete, ki so bile začele borbo s komitaši, niso bile dovolj močne, in so pri tem pretrpele ta prvi poraz. Vendar pa se v vladnih krogih zatrjuje, da so močni oddelki kmetov že na potu v Čustendil in Petrič in da se pričakuje uspešno preganjanje komitašev v teh krajih.

Spor med Mažarsko in Češkoslovaško je poravnán. Na podlagi za češkoslovaško vlado zadovoljujočega izida komisijonalne preiskave o obmejnem incidentu pri Hymu je ministrstvo za upravo Slovaške izdalo dne 4. maja navodila, da se tekom 48 ur upostavi status quo. Vidiranje potnih listov mažarskih državljanov so češkoslovaški potniški uradi zopet prevzeli. Železniški promet med obema državama je sedaj zopet normalen. Dovoljen je tudi obmejni promet. Mažarska vlada je sprejela zahteve češkoslovaške vlade glede zadoščenja zaradi obmejnih umorov češkoslovaških straž.

Mažarska in reparacijska komisija. Ogrski ministrski predsednik grof Bethlen ki je nedavno odpotoval v Pariz, je pretekli teden govoril pred reparacijsko komisijo o težkem finančnem položaju Ogrske. V svojem govoru je omenil, da je položaj Ogrske sličen onemu Avstrije in zato je naglašal potrebo, da se tudi glede Ogrske ukrene nekaj podobnega, kakor se je ukrenilo glede Avstrije. V prvi vrsti je potrebno, da dobi Ogrska veliko mednarodno posojilo, brez katerega je vsako finančno ozdravljenje za Ogrsko izklju-

čeno. Zato pa je treba, da se zavezniki tudi napram Ogrski odreko prvenstvu svojih terjatev in da stopi na prvo mesto nameravani mednarodni dolg.

Nemci so pretekli teden izročili zavezniškim vladam spomenico z novimi predlogi o načinu plačevanja nemške vojne odškodnine. V svoji noti poudarja nemška vlada, da je mogoče vsa vprašanja, ki se tičejo obnove razrušenih krajev in zasedbe ruhrskega ozemlja rešiti le v medsebojnem sporazumu. Zasedbi Poruhrja je odgovorila Nemčija s pasivnim odporom. Nemška vlada iskreno želi, da se napravi konec položaju, ki postaja vsak dan ostrejši. Vsled tega se je odločila, da napravi še en poizkus v tej smeri, ne da bi pri tem opustila svoje pravno stališče in prenehala s pasivnim odporom, ki ga bo nadaljevala, dokler ne bo protipogodbno zasedeno ruhrsko ozemlje izpraznjeno in ne bodo razmere v Porenju zopet urejene. Kljub dogodkom v zadnjih mesecih je Nemčija še vedno pripravljena dati za reparacije vse, kar je v njeni moči. Zato predlaga, naj se obveznosti Nemčije določijo na 30 milijard zlatih mark, od katerih jih mora Nemčija 20 milijard plačati do 1. julija 1927, nadaljnih 5 milijard do 1. julija 1929 in ostalih 5 milijard do 1. julija 1931 in sicer tako, da dobi na mednarodnem denarnem trgu potrebna posojila. S podpisom prvih 20 milijard je treba takoj pričeti. V kolikor teh 20 milijard ne bi bilo mogoče zbrati do 1. julija 1927, jih bo Nemčija obrestovala s 5 odstotki in amortizirala z 1 odstotkom. Nemčija bo istočasno vršila tudi stvarne datavte glede katerih si pridržuje natančnejše pogodbe. Če se zavezniki ne strinjajo z nemškimi predlogi, predlaga nemška vlada, da se odstopi reparacijski problem politično nezavisni mednarodni komisiji.

Nota naposled predlaga, da se naj prično takoj pogajanja. V ta namen, bi bilo treba predvsem izprazniti zasedeno ozemlje, vpostaviti v Porenju položaj kakor je predviden v mirovni pogodbi, izpustiti aretirane iz zaporov in povrniti izgnanim njihove domove in položaje. Novi nemški predlogi se smatrajo v Franciji in Belgiji kot nezadostni. Tudi v Londonu niso napraviti ugodnega vtisa. Francoski ministrski predsednik Poincaré je izjavil, da se francoska vlada tako dolgo ne bo pogajala z Nemčijo, dokler ne bo prenehala s pasivnim odporom v okupiranem ozemlju. Tudi belgijski kabinet se strinja s tem ukrepom. Francija bo izpraznila ruhrsko

ozemlje, kadar bo Nemčija zadostila reparacijskim obveznostim. Odgovor francoske in belgijske vlade je bil odposlan v London, Rim, Washington in Tokio, nakar je bil izročen nemškemu odpravniku poslov v Parizu in Bruslju.

Odgovor zaveznikov ne dovoljuje nobenih bistvenih izprememb določil za plačevanje izza leta 1921, vztraja na tem, da ostane Poruhrje zasedeno, dokler niso poravnani vsi nemški dolгови. Predpogoj za pogajanja je konec pasivne rezistence v zasedenem ozemlju in to še pred začetkom pogajanj.

XII. boljševiški kongres. Zadnjega aprila je končal XII. kongres ruske komunistične stranke, na katerem je bil izvoljen nov centralni odbor stranke, ki sestoji iz 40 članov, med katerimi so Buharin, Džardžinski, Zinovjev, Kalenin, Kamenjev, Ljening, Radek, Trockij in Haritonov. Kongres je največ razpravljal o sovjetskem državnem monoplu za zunanjo trgovino in o vzpostavitvi ruske industrije.

Somišljenikom in prijateljem!

Dobro časopisje je najboljšo sredstvo za razširjenje idej in pouka ljudstva v javnih zadevah. Tisk je velesila, ki jo občuti vsak in s katero je treba računati.

Živimo v dobi, ko je bolj kot prej potreben ljudstvu dober tisk, ki pripravlja zmago na polju idej in načel za koristi ljudstva. Za narod dela, kdor pospešuje tisk, ki se bori zoper laž, ki daje ljudstvu zdravo in pravo izobrazbo, ki vzbuja v njem duha samostojnosti v obrambi svojih pravic.

»Ljudski tednik« ima geslo: Delo za narod!

»Ljudski tednik« ima nalogo širiti med naše ljudstvo resnico in čut za pravico.

»Ljudski tednik« je edino glasilo, ki ima za vodilno načelo delo in obrambo ljudskih koristi in zahtev!

Slovensko ljudstvo tudi potrebuje glasilo, v katerem more neovirano priti do izraza njegovo pravo čustvovanje in mišljenje. Zato pa je tudi dolžnost vsakega prijatelja ljudstva in ljudskočutečega človeka, da podpira in razširja »Ljudski tednik«, ki je glasilo slovenskega ljudstva. Le dober tisk more zastopati odkrito in brez ovir ljudske koristi!

Za vzdrževanje »Ljudskega tednika« je osnovan poseben zaklad. V

ta sklad naj prispeva vsak naš somišljenik in prijatelj lista po svojih močeh! Vsak, tudi najmanjši dar je dobrodošel. Nabirajte prispevke tudi med svojimi prijatelji ter jih pošljite na upravo »Ljudskega tednika«, Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

V to svrhu smo priložili današnji številki »Ljudskega tednika« položnico z označbo »Za tiskovni sklad«. Vsakdo naj se posluži teh položnic ter daruje za tiskovni sklad našega lista po svojih premoženjskih zmožnostih primeren prispevek!

V skupnem vzajemnem delu je prihodnost! Vsakdo naj stori, kar je v njegovih močeh za razširjenje in pospeševanje »Ljudskega tednika«!

V vztrajnem delu je zmaga!

Podpirajte tiskovni sklad »Ljudskega tednika«!

POLITIČNE VESTI.

✚ **Papež in duhovniki.** »Slov. Narod« je priobčil zadnji petek novico, da je poslal državni tajnik kardinal Gasparri v imenu sv. Očeta okrožnico vsem škofom, v kateri jih obvešča, da prepoveduje sv. stolica duhovnikom vmešavanje v strankarsko politiko ter jim priporoča, da naj vplivajo blažilno na politične strasti. Zdi se nam, da je tu pomota. Okrožnica kard. Gasparrija je naslovljena le na italijanske škofove in povod ji je razpor med italijanskimi katoliki, ki so deloma pristaši italijanske ljudske stranke (partito popolare italiano), deloma pa se organizirajo v novi fašistom prijazni narodni stranki. Sv. Stolica zavzema, kakor vselej, politično nevtralnost stališče in ponavlja, da stoji nad političnimi strankami. Ta okrožnica ni po svojem bistvu nič drugega nego potrdilo podobne okrožnice lanskega leta, ki je bila izdana strogo zaupno, do italijanskih škofov. Pač pa se mora pripoznati, da iz te okrožnice izhaja povsem jasno, da da gre za načelno stališče sv. Očeta, ki velja splošno. Zato se bomo v prihodnji številki našega lista povrnili na to stvar, ki opravičeno zanima vernike in duhovščino.

✚ **Sporazum ali kaj?** Zagrebškemu dopisniku belgrajske »Tribune« je Stjepan Radić izjavil o rešitvi belgrajske krize med drugim: »Mi smo zadovoljni z rešitvijo krize, ker pomenja, da je v Belgradu zmagala zmerena struja.« Glede sporazuma pa je končno Radić izjavil: »Mi smo pripravljeni na vse! Na

vojno in mir! Za svojo osebo sem prepričan, da mora priti do sporazuma. V Belgradu je g. Korošec, ki ima pooblastilo, da se pogaja z vlado, zaradi česar ne pošljemo nobenega delegata v Belgrad, ker lahko g. Korošec vodi pogajanja, če se hoče kdo pogajati.« Torej je od spretnosti dr. Korošca odvisno, ali pride do sporazuma med Hrvati in Srbi. Kako daleč je prišel dr. Korošec pri tem delu, pove sam v nedeljskem »Slovenecu«, kjer pravi med drugim na vprašanje, ali je zadovoljen z razvojem vladne krize: »Smo in nismo. Zadovoljni smo, ker smo mogli v poteku krize konstatirati, da vsi odločujoči politični činitelji priznavajo dejstvo, da smo trije narodi, ki sami odločamo o svoji usodi in kojim se opravičeno ne sme vsiljevati nobena nadvlad. A nezadovoljni smo, da na poti sporazuma nismo prišli dalje nego do načelnega spoznanja, da je sporazum v interesu države in vseh treh narodov nujno potreben in neizogiben.« Torej je uspeh dr. Korošca edino to, da se je došlo do spoznanja, da je sporazum potreben. **To spoznanje je že davno obstojalo!** Končno pravi dr. Korošec: »Ako radikali ne bodo hoteli napredovati po poti do sporazuma, potem seveda se sedanja situacija ne bo mogla dolgo držati. Potem pride do nasilja, vseeno v koji obliki, ali pa do novih volitev.« Res, lepa tolažba! Bomo pa drugo leto zopet znova začeli! To je ravno tako, kakor povest o jari kači in steklem polžu. Nikdar ni konca!

✚ **Dosedanje pogreške revizijonističnega bloka.** Pod tem naslovom objavlja bivši poslanec hrvatske ljudske stranke dr. Janko Šimrak v svojem glasilu, zagrebški »Narodni Politiki«, značilen članek, ki naj bi bil nekako svarilo dr. Korošcu in SLS pred Stjepanom Radićem. Dr. Šimrak pravi, da ni dobro, da bi se odobral vsak korak revizijonističnega bloka, ki hoče predstavljati Hrvate, Slovence in muslimane, da bi se njegovim voditeljem samo zažigalo kadilo ali pa molčalo, ker je potrebna kritika, ki ne temelji na mržnji nego na ljubezni do dobre stvari. Revizijonistični blok je obljuboval, pravi nadalje med drugim, da bo podpiral radikalno vladno s tem, da bo poslal v Belgrad SLS, muslimane in del radićevcev. Bili bi v opoziciji, vendar pa vsak čas pripravljeni priskočiti radikalni vladi v stiski na pomoč. Po mnenju dr. Šimraka bi se moral najprej med voditelji bloka doseči sporazum v vprašanju aktivne politike. Ves blok bi moral priti takoj na prvo sejo parla-

menta in tam modro voditi eventualna pogajanja. Ako bi pogajanja ne uspela, bi bilo potrebno napraviti načrt za močno opozicijo, ki bi se z ozirom na razmere mogla pretvoriti tudi v obstrukcijo. Vlada bi morala v tem slučaju popuščati ali pa razpustiti parlament in iti v nove volitve. Na ta način bi seveda došel Radić tudi do drugega uspeha svoje politike, ako bi ne prišlo do sporazuma: do novih volitev. Radić je na svoji skupščini 15. aprila naglašal, da je bilo njemu končno samo za nove volitve, ker hoče razširiti svojo stranko, ne samo na Slovenijo in muslimane v Bosni, temveč tudi na Srbijo in Črno goro. S pomočjo sedanjega bloka bi rad dobil mandate SLS v Sloveniji in mandate muslimanov v Bosni. V tej smeri je začel že z živahno akcijo v Sloveniji. Radić je začel s svojimi tovariši dosti zgodaj obračunavati. Radi tega je čudno, da je na Radićevi skupščini 15. aprila govoril Janez Brodar, zastopnik SLS, in da je tako s svojimi nesmotrenostimi odobril izpade Stjepana Radića na skupščini. Janezu Brodarju bi bilo treba priporočiti, naj ne dela po Zagrebu političnih ambicioznih eksperimentov brez dovoljenja stranke. Taktična napaka revizionističnega bloka ima svoj izvor v načelnih razlikah, ki obstoje med tremi skupinami bloka. Blok bi se moral sporazumeti v temeljnih političnih načelih ali bolje rečeno, blok bi moral znati, kaj hoče. Ker tega ni storil, je nastal v njegovih vrstah že pri prvih političnih nastopih nered. Radić n. pr. daje v Zagrebu smer celi zunanji politiki bloka, ko pravi, da se je treba nasloniti samo na Nemčijo in Rusijo ter da se mora z Nemčijo vzdržati do zadnjega diha. Dr. Korošec in dr. Spaho se s tem ne moreta strinjati. Radić je na skupščini govoril zelo nedelikatno o kralju. Korošec in Spaho pa morata dajati izjave, da sta monarhisti in da nimata nobene zveze s temi Radićevimi napadi. Radić ne pošilja nikogar v Belgrad, ker tega nočejo njegovi volilci. Korošec in Spaho se nahajata v Belgradu in ne vesta, kaj bi storila, ker ni nobenega izhoda. Končno vprašuje dr. Simrak: Kaj naj se stori? Nato odgovarja: Naj rešujejo oni, ki so povzročili ta položaj! — Pomisliti je treba, da je Radić vzel hrvatski ljudski stranki vse mandate in da je sedaj voditeljem hrvatske ljudske stranke neljubo, da se dr. Korošec druži z Radićem, ki je pri volitvah šel proti njim z vso brezobzirnostjo v boj. Dr. Korošec je seveda v mučnem položaju.

Na eni strani ga vleče Radić, na drugi Pašić, med dvema stoloma pa je mučno sedeti. To je res prava taktika!

+ **Nova vlada.** Zadnji »Avtonomist« piše: Ta teden smo dobili novo vlado. Sestavljena je iz samih radikalov, podpirali jo bodo pa tudi Radić, dr. Korošec in Spaho. — Na tretji strani pa piše isti list: Vladna kriza je rešena. Ta teden smo dobili nove ministre. Sedaj gre državni voz lahko zopet po stari poti navzdol. — »Avtonomist« ima prav! Radić bo podpiral radikale s svojo odsetnostjo v Belgradu, dr. Korošec pa s svojo prisotnostjo in državni voz bo šel po stari poti — navzdol. Pomoči Turkov v ta namen še treba ne bo.

+ **O političnem položaju** piše v »Seljačkih novinah« bivši poslanec hrvatske ljudske stranke Stjepan Barić, ki pravi med drugim: Zlo je, ako Radić pusti radikale, da sami rešijo takozvane nujne zakone, t. j. zakon o uradnikih, invalidih, novih davkih, državnem proračunu in kmetijskem zavarovanju. Boj obstoji ravno v tem, da se vladi ne dovoli niti najpotrebnejše, ker se tako prisili vladna stranka k popuščanju. Vsak zakon, ki se sprejme v skupščini, ojačuje centralizem, oni pa, ki more preprečiti tak zakon in ga ne prepreči, učvrstjuje centralizem.

+ **Ali bo dobra volja zadostovala?** »Avtonomist« piše: »Ni verjetno, da bi mogla sedanja vlada kar na mah popraviti, kar se je zagrešilo in zanemarilo v dolgih letih. Mi bomo prav lahko zadovoljni, če bo nova vlada pokazala vsaj dobro voljo, da bi sedanje neznosno stanje nekoliko popravila.« Bržkone pa bo treba kaj več kakor samo dobre volje. Če bo vlada kazala samo dobro voljo, bodo volilec ostali tudi v naprej slabe volje. Glavna stvar je dobro delo!

+ **Demokratski klub** je izdal komunique, v katerem opisuje razvoj političnih dogodkov zadnjega časa ter pravi med drugim, da je nova homogena radikalna vlada, vlada manjšine, ker razpolaga radikalna stranka samo z eno tretjino mandatov v skupščini. Homogena radikalna vlada se ne more naslanjati niti na svojo homogeno večino, niti na kako kombinirano parlamentarno večino, ampak je odvisna samo od naklonjenosti plemenskih in verskih skupin. Jasno je, da se ne more v tem pravcu doseči noben definitiven sporazum radi nezmožnosti teženj, kakor tudi radi nezmožnosti plemenske razmejitve.

Kljub temu je radikalna stranka sprejela predhodni sporazum s federalisti, po katerem je državna celina postala predmet strankarske kupčije med radikalno stranko na eni, in plemenskimi in verskimi strankami na drugi strani. Radikalna vlada je storila to samo zato, da more ostati na vladi. Federalistični blok je privolil, da bo naklonjen radikalni homogeni vladi samo zato, ker mu je za uspeh njegove ideologije in separatističnih tendenc potrebna ravno srbska plemenska vlada v Belgradu. Posledica te rešitve krize bo ojačenje separatističnega pokreta preko Save, Donave in Drine in že v najbližji bodočnosti se bo razvil še hujski plemenski boj. — Tako demokrati.

+ **Odpor proti dr. Korošcu v Dalmaciji.** Belgrajska »Tribuna« poroča, da ustanavljajo dalmatinski klerikaleci novo stranko, ker so nezadovoljni s sedanjo politiko dr. Korošca.

+ **Plače ministrov na razpoloženju.** Uradni list je pretekli mesec objavil zakon o začasnih regulaciji plač tistih, ki so bili ministri naše države in Srbije. Zakon določa, da tisti, ki so bili manj kot 6 mesecev ministri, ne dobijo nobene plače. Dobijo pa jo vendarle, ako so bili že 3 mesece ministri in ako imajo 10 let ukazne službe. Ako pa so bili državni uradniki in so kot taki imeli več kot 6000 Din letne plače, potem obdržijo pravico do te plače. Kdor je bil najmanj 10 mesecev minister, dobi na leto 8000 Din, ako ima 10 let ukazne službe. Tisti, ki so bili vsaj 1 leto dni ministri, dobijo 10.000 Din letne plače, ako imajo 20 let ukazne službe. Posebne ugodnosti imajo tisti ministri, ki so bili že svoj čas v Srbiji ministri. Za uradnike ni denarja v državnih blaginjah in tudi za druge potrebne stvari ga ni. Denar pa je na razpolago do njihove smrti za ljudi, ki so bili najmanj 6 mesecev ministri in ki so pripeljali našo državo v obupne razmere, v katerih živimo. Pa pravijo, da niso ministri nič delali. Zase so že znali preskrbeti mastne dohodke in so si lepo uredili plače. Vsi drugi pa lahko čakajo. Tudi Slovenci imamo nekaj ministrov na razpoloženju. Dolej se še ni čulo, da bi odklonili plačo, ki jo prejemaajo zato, ker niso več ministri.

+ **Nova stranka na Hrvatskem.** V Zagrebu je pričel izhajati list »Hrvatska«, glasilo Starčevićeve hrvatske stranke Prava. Izdajatelj in upravitelj je dr. M. Košutić, odgovorni urednik pa dr. Mate Mintas, ki sta bila oba izključena iz fran-

kovske stranke ravno zato, ker sta nameravala izdajati poseben list. Sedaj je ta list izšel kot tednik. V prvi številki pravi, da bo propagiral skladno delovanje vseh hrvatskih narodnih političnih strank in sodelovanje vseh poštenih Hrvatov za občo hrvatsko narodno stvar in dobrobit. Pridržuje pa si pravico svobodne kritike. Gre očitno za ustanavljanje nove stranke, ki bo naperjena proti frankovski politiki, katero zastopa frankovski organ »Pravaš«.

+ **Jugoslovanska luka v Solunu.** Kakor poročajo iz Aten, sta grški zunanji minister Aleksandris in poslanec kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, Balugdžić, podpisala dne 3. maja konvencijo o svobodnem pasu v solunskem pristanišču.

+ **Jugoslovani v Solunu.** Na podlagi konvencije o jugoslovanskem svobodnem pasu v solunskem pristanišču ostane ozemlje svobodnega pasu pod grško suverenostjo, odstopa pa se v administr. upravo kraljevini SHS. Ta pas, kakor tudi celo pristanišče ostane še nadalje pod vrhovno upravo grškega poveljnika pristanišča, ki ima čin admiral in ki je edini pristojen, da se udeležuje reševanja sporov v svobodnem pasu. Noben drug predstavnik Grčije, niti vojni niti civilni nima pravice vmešavati se v posle v svobodnem pasu in v nastale spore. Vsi ti spori, ki bi nastajali v svobodnem pasu, se imajo reševati po zakonih SHS. Glede razširjenja novega pasu je dosežen sporazum, da se tudi takozvani francoski keji odstopijo kraljevini SHS, s čemur se svobodni pas znatno poveča. Razen tega dobi svobodni pas tudi skladišča, ki se nahajajo na francoskih kejih. Eksploatacija zasebnih objektov se ima izvršiti ali od strani grške države, ali pa od strani solunske občine in sicer po pripadnosti lastnika teh objektov.

+ **Razmejitev z Albanijo.** Po vodom razmejitve med Jugoslavijo in Albanijo je ostal mal del ozemlja, kjer še ni bila določena meja. Pred dnevi so naše oblasti zasedle tudi ta del, ki je bil znan kot zavetišče albanskih razbojnikov.

Poljedelstvo v češkoslovaški republiki.

Izmed nasledstvenih držav nekdanje Avstro-Ogrske se je znala Češkoslovaška najbolje varovati pred povojnimi gospodarskimi pretreslaji. Vrednost češke krone se je čudovito hitro ustalila, državni dohodki in izdatki se nahajajo v lepem ravnotežju in gospodarsko življenje gre v normalnem razvoju. Razume se, da se pojavljajo tudi v Češkoslovaški republiki razne gospodarske težkoče, a vendar ne v taki meri kakor v Jugoslaviji, na Poljskem ali v Avstriji. Visoko razvita industrija in kmetijstvo tvorita močna in zdrava temelja kulturnemu in gospodarskemu razvoju države.

Menda je ni države na svetu, ki bi ne bila po vojni uvidela nujnosti **agrarne reforme**. Češkoslovaška je že sprejela zakon o agrarni reformi in poseben nanovo ustanovljen urad ima skrbeti, da se agrarna reforma izvrši. Že pred vojno so bile posestvene razmere na ozemlju današnje republike znane vsled velikih nasprotstev. Ogromnim veleposestvom so stale nasproti le male kmetije, saj je imelo n. pr. na Češkem 150 rodovin več sveta nego četrtina Češke. Tudi politično so bili ti veleposestniki v nadmoči, saj so imeli v deželnih zborih na ozemlju današnje republike od 424 poslancev nič manj nego 109. Po narodni pripadnosti so bili večinoma Nemci in Mažari, mali posestniki pa so bili Čehi in Slovaki.

Pri sklepanju zakona o agrarni reformi je vodila češke državniške predvsem **smotrna** razdelitev veleposestev. Kakšna ne sme biti agrarna reforma, nam priča boljševiska Rusija, kjer je nasilna razlastitev zmanjšala letno produkcijo na naravnost katastrofalen način in je skoraj popolnoma uničila poljedelsko industrijo. **Agrarna reforma ne sme samo parcelirati** veleposestev in jih razdeliti med male kmete, temveč **mora istočasno ščititi poljedelsko industrijo**, ki je v večji meri končno možna le na velikem posestvu, **mora gledati, da doseže večjo letno produkcijo, da omeji izseljevanje kmetovalcev in delavcev v inozemstvo**, da popolnoma zadovolji poljske delavce in da v obče pospešuje razvoj in dobrobit kmečkega stanu.

Z zakonom o razlastitvi je dobila država pravico razlastiti proti primerni odškodnini vsa posestva, ki obsegajo nad 150 ha polja, vrtov ali travnikov in posestva nad 250 ha

pašnikov. Vendar predvideva zakon tudi izjemne slučaje, v katerih se pusti posestniku do 500 ha zemljišča. Ta zakon zadeva 1.300.000 ha polja, vrtov in travnikov, kar tvori približno 4% obdelanih velikih posestev. Že l. 1921. so na ta način dali 150.000 do 200.000 ha v najem, to je približno ena šestina vseh veleposestev, ki jih zadene zakon o razlastitvi. Mali posestniki, ki hočejo kupiti razpoložljiva zemljišča, dobivajo posebna posojila. Odškodnina, ki jo dobi veleposestnik, se računa na podlagi vrednosti zemljišč iz leta 1913—1915. V poljedelskih poslopih, strojih in v poljedelski industriji naloženi kapital veleposestev se ne bo uničil, ker bodo še dalje ostali vsi veliki obrati. Tako n. pr. se ne bodo delila velika posestva mlekarn, pivovaren, sladkornih tovarov itd. Na ta način so zaščitili obstoj poljedelske industrije.

Na Češkem in v Šleziji tvorijo kmetje eno tretjino prebivalstva, na Moravskem dve petini, v celi republiki pa 41-6 odstotkov.

Silno razvito je med kmetovalci **zadrugarstvo**. Začetkom l. 1921. so našteali v celi republiki 12.336 zadrug, od teh je bilo 6.809 kmetijskih zadrug s 665.000 člani. Med temi zadrugami najdemo številne posojilnice in hranilnice (4336), ki imajo 500.000 članov in vloge nad 1500 milijonov č. K. Vse te zadruge so zopet združene v 11 združenih zvezah, ki so končno organizirane v nekaki vrhovni centralni zvezi.

Za povzdigo kmetijstva skrbijo številne **poljedelske šole**, ki so deloma obstojale že pred vojno, njihovo število je v novi republiki silno naraslo. Danes ima Češkoslovaška 180 takih šol: 2 poljedelski visoki šoli, 2 akademiji, 14 poljedelskih višjih srednjih šol, 5 gozdarskih višjih srednjih, 27 kmetijskih, 6 gozdarskih, 72 zimskih, 31 gospodarskih in končno 18 strokovnih šol. Število poljudnih kmetijskih tečajev se je povišalo od 45 na 133. Razen tega skrbijo za izobrazbo kmetovalcev številni strokovni časopisi, razstave, predavanja itd.

Zemlja je v obče rodovitna. Od cele površine Češkoslovaške republike tvori rodovitna zemlja približno polovico, le 4 odstotki so nerodovitni. Skoraj 2 milijona ha bi bilo treba na umeten način še zboljšati, posebno pa osušiti potom drežave.

Glavni pridelki so sladkorna repa, pšenica, rž, krompir, oves in ječmen. V toplejših krajih gojijo v manjših množinah tudi trto in koruzo. Z ozirom na obdelano zemljo nam nudi statistika sledečo sliko:

žito 11 odstotkov, ječmen 14, rž 17, koruza 9, krompir 15, sladkorna repa in druge industrijske rastline 12, krma 6 in neobdelana zemlja 7 odstotkov.

Tudi živinoreja je na Češkoslovaškem dobro razvita. Na 100 ha obdelane zemlje pride 51 glav goveje živine, 29 prašičev, 15-7 ovac; po živi teži v odstotkih: konji 14, molzne krave 45, ostala goveja živina 28, prašiči 7, ovce in koze 4 in perutnina 2 odstotka.

Kmetijstvo češkoslovaške republike stoji v tesni zvezi s poljedelsko industrijo, saj porabi ta industrija eno četrtno vsega pridelka in uživa svetovni sloves. Na prvem mestu stoji pridelovanje sladkorja, 189 sladkornih tovarn lahko izdeluje letno 17 milijonov ton sladkorja, kar znaša skoraj 18 odstotkov celokupne svetovne sladkorne produkcije. Pridelajo ga torej mnogo več, nego ga porabijo doma, radi tega izvažajo sladkor v razne države. Izvoz sladkorja vodi posebna izvozna družba, ki stoji pod nadzorstvom finančnega ministrstva. Dalje pridejo tu v poštev pivovarne, ki so pred vojno porabile letno 369.000 ton ječmena in velike množine hmelja, tovarne za destiliranje alkohola, tovarne za pridelovanje škroba, dekstrina itd.

Kakor smo že preje omenili, se ni bati, da bi agrarna reforma uničila ali otežkočila nadaljni razvoj poljedelske industrije, saj je v interesu države in v interesu posameznega kmetovalca, da se ta industrija ščiti. Radi tega se ne bodo delila velika posestva mlekarin in raznih tovarn. Isto velja tudi za gozdove, ker je dobro gozdarstvo možno le v velikem obsegu. Dobro gozdarstvo pa je zopet le predpogoj za lesno industrijo. Poljedelstvo in industrija sta navezana drug na drugega in kaj zmore pravo razumevanje skupnih vezi, nam kaže ravno Češkoslovaška. —st.

INOZEMSKÉ VESTI.

* **Louis Leger**, znani francoski slavist, je v Parizu umrl v starosti 81 let.

* **Maršal Foch** je bil imenovan za častnega meščana Varšave. Kakor poročajo poljski listi, bo maršal Foch po svojem posetu v Pragi obiskal tudi Jugoslavijo.

* **Versko vprašanje v Romuniji.** Romunska vlada je sklenila, da umakne zakon o ureditvi odnosov neromunskih cerkev, ki je bil naperjen proti redovom neromunske narodnosti,

Somišljeniki, prispevajte v tiskovni sklad!

kakor tudi zakon o unifikaciji pravoslavne cerkve v Romuniji. Zakona bosta na novo predložena parlamentu šele jeseni.

* **Angleška kraljeva dvojica v Rimu.** V ponedeljek, 7. maja je prispel v Rim angleški kralj s kraljico. Kralj je sprejel v avdienci ministrskega predsednika Mussolinija. V torek zjutraj je kraljeva dvojica obiskala Pantheon in grob nepoznanega vojaka. Iz Rima odpotujeta angleški kralj in kraljica v soboto.

* **Razpustitev fašistovske milice v Milanu.** Vsled napada na delavsko zbornico v Milanu 1. maja je bila tam mošnja četa fašistovske milice razpuščena. Direktorij milanskega fašja je izročil sodišču dva fašista, ki sta se proti danim poveljem aktivno udeležila tega napada. Preiskava se nadaljuje in bodo krivci zbrisani iz vrst fašistovske milice.

* **Mussolini in katoličani.** Odslovi tev ministrov ljudske stranke iz italijanske fašistovske vlade je neugodno vplivala na napete odnose med fašisti in posvetnimi predstavniki katoliške cerkve, ki imajo za seboj ogromne množice vernega italijanskega ljudstva. Ministrski predsednik Mussolini je skušal svoječasno to napetost ublažiti in pridobiti simpatije pri večini kmetijskih množicah ljudske stranke s tem, da je sprejel v svojo vlado tudi zastopnike ljudske stranke. »Bog in domovina« je bilo geslo, s katerim je začel svoje delovanje kot ministrski predsednik. Poznejši dogodki so pokazali, da si ljudska stranka ne da izvit iz rok orožja, s katerim se je povzpela do moči. Po izstopu popolarskih ministrov iz vlade je izbruhnilo v fašistovskih množicah pritaževanje sovraštva proti ljudski stranki zopet na dan v obliki napadov na popolarske ustanove. Boljše agitacije za svoj program si ljudska stranka ni mogla želeči, kajti preganjanje eminentno katoliške stranke je bilo očiten dokaz o neiskrenosti verske podlage fašizma. Stvar je postala zadnje čase tako resna, da je ministrski predsednik Mussolini smatral za potrebno, poslati vsem prefektom v kraljevini posebno okrožnico, s katero jih odločno poziva, »da poskrbe, da se nikakor ne motijo verske manifestacije in da zagotovo največje spoštovanje do duhovnikov«. Tako delajo Mussoliniju lastni pristaši težkoče s svojo brezobzirnostjo.

* **Štedenje v Italiji.** V Italiji je bilo od oktobra lanskega leta odpuščenih 17.000 železničarjev. 52 višjih uradnikov je bilo upokojenih. Do konca tega leta bo odpuščenih še 30.000 železničarjev.

Železničarjem se bodo znižale tudi plače.

* **Italija odpravlja nepotrebne urade.** Italijanska fašistovska vlada je dosedaj odpravila sledeča ministrstva oz. državna podtajništva: Ministrstvi za delo, osvobodene pokrajine in zakladno ministrstvo in autonomno podtajništvo za lepe umetnosti. Pripravlja se odprava podtajništva za vojne pokojnine, zunanje stvari in za sodstvo. Tudi državno podtajništvo za industrijo ostane zaenkrat nezasedeno.

* **Rusko-kitajski sporazum.** Iz Moskve poročajo, da je načelnik kitajske delegacije za pogajanja z Rusijo izjavil, da ima Kitajska skupne interese z Rusijo in da bo radi tega skušala doseči z njo sporazum ne glede na stališče drugih držav.

Vzgoja kmetijskih otrok.

Pregosto se čujejo pritožbe, da naša ljudska ali osnovna šola ne nudi kmetiskemu naraščanju dovolj tega, kar rabi pozneje praktično v življenju. Pri tem se zlasti misli na poljedelski ali kmetijski pouk.

Res je, da morajo biti učitelji na deželi pri današnji organizaciji šolstva zadovoljni, ako se nauče otroci do končne obveznosti posečanja šole dobro brati in pisati ter nekoliko računati, vendar pa je kolikortoliko upravičeno mnenje, da bi se za kmetijski pouk tudi na ljudskih šolah storilo lahko več, nego se je sedaj.

Mnogi učitelji so storili in delajo v tem pogledu mnogo dobrega, vendar pa manjka tu smotrenega dela, pomoči in iniciative višjih oblasti.

Drugod skrbe za poljedelski pouk kmetijske dece tudi zasebne kmetijske organizacije, ki jim mora biti gotovo ležeče na tem, da si vzgoje v svoji stroki izobraženo in umno članstvo. Tako n. pr. v Ameriki so osnovali otroške kmetijske klube, ki imajo nalogo skrbeti za to, da se otroci sami lotijo gojenja posameznih sadežev na manjšem prostoru, kakor koruze, pšenice, sočivja, krompirja itd. ter reje živine, perutnine itd. Pri tem poslu se otroci ne razvijajo samo telesno in navažajo k delu, temveč tudi praktično preizkušajo razne načine pridelovanja, računanja stroškov in dohodkov obdelovanja, pri čemer morejo igrati in brez sile proučevati pogoje, na podlagi katerih se more razvijati umno kmetijstvo. Pri tem se lahko najboljše vežbajo

za praktično življenje, za samostojne in umne gospodarje v večjem obsegu. V Ameriki so dosegli v tem oziru sijajne uspehe. Organizacijo teh klubov vodijo učitelji in učiteljice s sodelovanjem kmetijskih organizacij.

Ko so priredili lani ti klubi razstave svojih pridelkov, so pokazali nekateri naravnost sijajne uspehe. Na teh razstavah se je videla najlepša koruza, največje in najboljše sočivje, najdebelejši krompir in drugi poljedelski pridelki, ki so vzbujali radi svoje kakovosti in velikosti splošno pozornost.

Uspehi so bili povoljni tem bolj, ker so dali pobudo za še večje uspehe. Otroci, ki so videli, da so njihovi sošolci dosegli večje uspehe pri gotovih vrstah sadežev, so se pričeli neprestano poučevati pri onih, ki znajo več od njih samih, pri čemer so nehote in brez vsake sile širili svoje znanje in sposobnosti. Na ta način se je zbudilo pri njih zanimanje in veselje za delo.

Res je, da kmetijski otrok doma mnogo vidi in se mnogo nauči za poznejše življenje, toda predvsem gre za to, da se v otroku že dovolj zgodaj zbudi veselje do dela in da se mu dovolj zgodaj pokaže pot, ki vodi do pametnega in umnega kmetijskega gospodarstva. S tem se zbudi v mladem človeku tudi ljubezen do rodne grude, ki postane tem večja, kadar spozna, da ga njegova zemlja lahko pošteno preživi, ako jo pridno in umno obdeluje. Na tej podlagi se da tudi omejiti beg mladih ljudi, ki se plašijo poštenega kmetijskega dela, v mestu, kjer so izpostavljeni v duševnem in telesnem oziru vsem mogočim zapeljivim in škodljivim vabam.

Vprašanje je, ali bi se na podlagi zgoraj navedenega načina ne moglo storiti tudi pri nas kaj podobnega. Tukaj se odpira našemu učiteljstvu in duhovščini široko polje zanimivega in hvaležnega dela. V tem delu bi bil temelj ljudske prosvete, ki se lahko dvigne, ako vzgojimo dober naraščaj in ako si ljudstvo gmotno opomore.

Gotovo je, da bi pri tem delu morale pomagati tudi občine. Ponemud se že opažajo pričetki. Važno ulogo bi igrali v tem oziru šolski vrtovi. V mnogih krajih žive še danes v blagem spominu stari učitelji in duhovniki, ki so s poukom in zgledi vzgojili iz šolskih učencev umne gospodarje, tako da so v mnogih krajih popolnoma predurili način sadjarstva, poljedelstva in živinoreje.

V Srbiji sami je sedaj dalo pobudo za snovanje otroških poljedelskih klubov ali društev po ameriškanskem vzoru Srbsko poljedelsko društvo. Ali bi to ne bilo mogoče tudi pri nas?

Vsekakor bi bilo vredno, da se prične o stvari razpravljati. Gre tu za naše najljubše, za naše otroke, za njihovo bodočnost in srečo.

DNEVNE VESTI.

— Vse gg. naročnike opozarjamo, da so današnji številki priložene položnice z označbo »Ljudskega Dnevnik« namenjene edino za prostovoljne prispevke za tiskovni sklad »Ljudskega tednika.« Zato naj se s temi položnicami naročnika ne pošilja! Za naročnino se poslužite že prej priloženih položnic z označbo »Ljudski tednik.«

— Vse gg. naročnike in bralce našega lista prosimo, naj čim prej poravnajo naročnino, ki znaša za celo leto samo Din 20, za pol leta pa Din 10. To je tako majhna vsota, da jo lahko vsakdo utrpi. Obenem prosimo vse somišljenike in prijatelje našega lista, naj razširjajo »Ljudski tednik« ter pridobivajo novih naročnikov. Čimbolj bo list razširjen, tem lažje bo vršil svojo nalogo: Obveščati naše ljudstvo o vseh tekočih važnejših dogodkih ter poročati pravo resnico! Neoporečno je, da je potreben ljudski list, ki zagovarja ne glede na levo in desno ljudske pravice in zahteve, ki jasno in odkrito ščiti ljudske koristi. Zato razširjajte »Ljudski tednik«, pridobivajte novih naročnikov, prebrane izvode posojajte dalje, da ljudje zvedo — resnico!

— Vse gg. dopisnike prosimo, naj pošiljajo vse dopise na naslov: Ljudski tednik, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. Za odgovor priložite znamko!

— Obisk vojaških grobov v Judenburgu. Ker se izvrši prevoz judenburških žrtev že koncem tega meseca, je poslal odbor dva odposlanca v Judenburg, da uredita vse potrebno s tamošnjimi oblastmi glede izkopa in prevoza. Odposlanca sta bila sprejeta na kolodvoru v Judenburgu od zastopnikov slovenske kolonije. Znano je namreč, da biva še vedno okroglo tisoč slovenskih delavcev v raznih podjetjih in rudokopih v okolišu Judenburga. Ta kolonija se je od početka akcije zanimala za prenos ustreljenih žrtev v domovino in je radi tega osnovala poseben pododbor, v katerem zastopa judenburško občino tamo-

šnji župan. V osebnem razgovoru z domačini se je pokazalo, da je judenburško prebivalstvo še vedno naklonjeno bivšemu slov. 17. pp. in ga ima v najlepšem spominu. Videlo se je pa to tudi na pokopališču samem. Grobovi v Judenburgu zamrlih in tamkaj pokopanih »Janezov« so brez izjeme skrbno negovani, vsak ima nagrobni križ z imenom in podatki o smrti pokopanega. Na praznik vseh svetnikov so — po izvestju naših tamošnjih rojakov — vsi ti grobovi bili okrašeni in razsvetljeni. Posebna pažnja pa se posveča našim žrtvam — po prekem sodu ustreljenim vojakom — in so ti grobovi vsi v cvetju zasuti. Tudi v tem so Judenburžani pokazali svojo veliko človekoljubnost in počesčenje do ustreljenih, da so jih že pokopane prenesli na svoje cerkveno pokopališče. Čast in hvala jim! To bodi v tolažbo vsem onim prizadetim rodbinam, kojih svoji počivajo v tej zemlji. Ob tej priliki naj se zahvalimo g. županu Kleindienstu za veliko skrb, kakor tudi g. podžupanu Stoll-u in obč. svet. Aich-u za prijazno pomoč in podporo našima odposlancema, posebno pa pododboru slov. delavcev. V splošnem se je opazilo, da skrbe občine na Gor. Štajerskem za vojaške grobove in jih postavljajo razven tega tudi skupne spomenike. Naš odbor je istotako postavil na ljubljanskem pokopališču skupen spomenik vojakom, ki so prelili kri in dali življenje za osvoboditev svoje domovine. Odkritje tega spomenika se bo vršilo o priliki pogreba judenburških žrtev.

— Kralj in kraljica na Bledu. Kraljica Marija se vrne te dni v Belgrad z romunsko kraljico in grško princezino Ireno. Romunska kraljica bo ostala le malo časa v Belgradu in se potem povrne v Bukarešto. Kralj in kraljica ne bosta odpotovala v Pariz. Po kratkem bivanju v Belgradu bosta kralj in kraljica odšla na Bled, kjer bosta ostala celo poletje.

— »Narodna Politika«, glasilo hrvatske ljudske stranke v Zagrebu, ki je po volitvah prestala izhajati kot dnevnik, je začela izhajati kot tednik.

— Zastopstvo Belgije v Ljubljani. V Ljubljani se ustanovi honorarni konzulat kraljevine Belgije in je imenovan za konzula g. Milan Dular, ravnatelj ljubljanskega velesejma.

— Za vidiranje potnih listov italijanskih državljanov se zahteva v zmislu reciprocitete pristojbina v znesku 190 Din.

— Zvišana oskrbnina v javnih bolnicah. Minister za narodno zdravje je določil izza dne 1. maja 1923 za tretji

razred naslednje oskrbnine: v splošni bolnici v Ljubljani, v bolnici za ženske bolezni v Ljubljani in v splošni bolnici v Mariboru po 23 Din dnevno; v javnih bolnicah v Celju, v Slovenjgradcu, v Brežicah, v Ptuj in v Murski Soboti ter v zavodu za oskrbo umobolnih na Studencu po 22 Din dnevno.

— **Akcija okrožnih zdravnikov.** Okrožni zdravniki v Sloveniji pet mesecev niso prejeli mesečnih plač. Zato so sklenili, da od 1. maja dalje ukinejo vsako uradno delovanje v zdravstvenih zadevah, ki spadajo v delokrog okrožnih zdravnikov, dokler se jim ne izplačajo vsi zaostali mesečni prejemki.

— **Podpore za gledališča.** V bodoči sezoni bodo dobila gledališča sledeče podpore: Skoplje 1 milijon 200 tisoč dinarjev, Novi Sad 1 milijon, Sarajevo 750 tisoč, Split 600 tisoč, Maribor pa 500 tisoč. Proračuni gledališč v Zagrebu, Beogradu in v Ljubljani še niso rešeni, Zagreb zahteva 22 milijonov dinarjev, Beograd pa 11 milijonov.

— **Jugoslovansko-italijanska konferenca v Ljubljani.** V zmislu sanmargerithskega dogovora, sklenjenega med našo državo in Italijo, se bodo sestali sredi t. m. delegati naše kraljevine in Italije v Ljubljani radi likvidacije obdavčenja v dobi od novembra 1918 do konca proračunskega leta 1923., da se prepreči dvojno obdavčenje državljanov na ozemlju med Italijo in našo kraljevino. Minister zunanjih del je že imenoval svoje delegate in izvedence. V zvezi s tem se bo obrnila naša vlada do italijanske s prošnjo, naj določi svoje delegate, da bi se pogajanja mogla takoj začeti.

— **Razpuščena društva.** Uradni list št. 42 razglasa, da je »Slovensko katoliško izobraževalno društvo« na Uncu razpuščeno, ker že več let ne deluje in ker zaradi nezadostnega števila članov nima pogojev za pravi razvoj. Nadalje sta razpuščeni »Strokovno društvo rudniških paznikov« v Zagorju in podružnica »Splošne delavske zveze »Svobode« na Rakeku iz istih razlogov.

— **Velika električna centrala ob Savi.** Med Škopicami in Krško vasjo bo zagrebška »Gradska štedionica« pričela še letos z gradnjo velike električne centrale, ki bo oddajala električni tok za mesto Zagreb in brežiško-krško okolico. Dne 3. maja je bila na licu mesta tehniška komisija, ki je dognala, da je treba zgraditi 10 km dolg kanal od Krškega do Krške vasi, kjer bi se Sava izlivala v Krko, katera bi imela 13 metrov vodnega padea. Stroški cele naprave so proračunjeni na 800 milijonov kron.

— **Prva slovenska brezžična postaja.** Prvo brezžično postajo v Sloveniji bodo zgradili blizu Domžal. Izmed vseh štirih za zgradbo brezžične postaje pri-

pravljenih stavbišč, namreč pri Preserju, Škofljici, Trzinu in Domžalah se je odločila poštna uprava za Domžale. Sicer je tudi trzinska okolica jako pripravna za nameravano brezžično postajo, pa so ondotni posestniki stavili tako visoke kupne cene za svet, da so se pogajanja razbila. Pred dnevi so si ogledali domžalsko stavbišče nemški inženirji iz Berlina ter načelnik tehniškega oddelka ljubljanskega poštnega ravnateljstva. Upati je, da se z zgradbo kmalu prične.

— **Požar v Motniku.** Dne 28. aprila ob pol 11. zvečer je izbruhnil požar pri posestniku Tomažu Pungartniku v Motniku, in mu popolnoma vpepelil gospodarsko poslopje. Škoda je velika, posebno ker je bilo poslopje zavarovano še v predvojni vrednosti.

— **Blagovni promet za Brod ustavljen.** Železniško ravnateljstvo v Subotici je sporočilo prometnemu ministru, da ne more do nadaljnjega sprejemati blagovnih pošiljatev za Bosanski Brod.

— **Plačevanje veselice takse pri prireditvah.** Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Po novih predpisih ministrstva za finance se morajo vse prijave o prireditvah radi plačila veselice takse v bodoče vlagati pri kompetentnem oddelku finančne kontrole in ne več, kakor dosedaj pri davčnem uradu. Oddelek finančne kontrole bo po vplačilu takse žigosal vstopnice in jih izročal strankam ter izven sedeža davčnega urada na željo stranke tudi določal pavšalno takso, katere izmero odobri davčni urad. Izven sedeža davčnih uradov se uvede plačilo takse s pošto položnico, da se strankam prihrani nepotrebna pota. Strankam, ki bodo na ta način plačale takso, se pa priporoča, da se radi pravočasnega plačila takse in sicer glede formalnosti točno ravna po navodilih organov finančne kontrole.

— **Stoletnica Postojnske jame.** O Binkoštih bo 100 let, odkar se je posrečilo pogumnim raziskovalcem prodreti onkraj »Velikega doma« v neizmerne podzemeljske prostore, ki se razprostirajo nad 20 km na vse strani pod postojnskimi griči. Sedanji raziskovalci se danes spominjajo zgodovine odkritja teh podzemeljskih labirintov, v katerih najdejo še vedno nova čudeža. Da se čim slovesneje proslavi stoletnica odkritja bajne Postojnske jame, ki je po svojih raznovrstnih krasotah najlepša na svetu, najbolj znana pri vseh narodih, priredi jamska uprava na binkoštno nedeljo v jami veliko ljudsko veselico. Ta dan bodo vozili posebni vlaki za polovično ceno v Postojno iz Gorice, Trsta, Pulja, Vidma, Benetk, Reke in vseh postaj, ki leže na teh progah.

— **Obsojen radi razžaljenja kralja.** Iz Osijeka javljajo, da je tamošnji sodbeni stol obsodil na 6 mesecev zapora Vanka Jurenca, 28 letnega usnjarskega delavca iz Vinkovcev, ki je na Radičevem shodu v Vinkovcih 28. januarja t. l. kričal: »Dol s kraljem, mi ga ne potrebujemo, v republiki bomo boljše živeli.« Obsojeni je bil s sodbo zadovoljen, dočim je državni pravdnik prijavil ničnostno pritožbo radi premile kazni.

— **Prodaja svile iz državnih svilar.** Dne 16. aprila se je vršila v Pančevu licitacija svile iz državnih tvornic v Pančevu in Novem Sadu. En kilogram svile se je prodal po 106 švicarskih frankov. Čisti dobiček države bo znašal pri tem 7 milijonov dinarjev.

— **15.000 železniških voz čaka,** kakor so ugotovili strokovnjaki, na progah državne železnice na popravilo. Takih voz pa je vsak dan več, in skoraj polovico železniških voz, ki so v prometu, se postavi za mesec iz prometa, ker so potrebni popravila. Tako je število prometa sposobnih voz zmeraj manjše, ne da bi bilo upati, da jih bodo hitro popravili. Skrajni čas bi že bil, da bi se prometno ministrstvo resneje bavilo z vprašanjem, kako bi se dobro organiziralo stalno in redno popravljanje železniških voz.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarov.** tvrdke Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

GOSPODARSTVO.

UMETNA GNOJILA.

VI.

Kalijeva gnojila.

Že stari Rimljani so uporabljali kalijeva gnojila, zakaj lesni pepel, ki so ga tresili že v oni rani dobi in ki spada torej med najstarejša gnojila, je spojina kalija z ogljikovo kislino.

Kali je vsem rastlinam nujen potreben. Rabijo ga za tvorjenje škroba in sladkorja, istotako vsebujejo popki in mlado listje mnogo kalija.

Kakor druge snovi, tako dobivajo rastline tudi to snov iz zemlje in ker odvajamo zemlji s pridelki mnogo kalija (na 1 ha pšenice 40 kg kalija, rž 50 kg, ječmen 35 kg, oves 70 kg), ji ga moramo z gnojili zopet vrniti.

Najbolj znana kalijeva gnojila so:

1. Štiridesetodstotna kalijeva sol.

Za naše kraje je izmed kalijevih gnojil 40 odstotna kalijeva sol najbolj priporočljiva. Kakor kaže že ime, vse-

buje 40 odst. kalija in je drobnazrnata, siva ali rdečkasta sol.

40 odst. kalijevo sol in druge kalijeve soli dobivajo v Strasfurtu na Nemškem, kjer so leta 1858. odkrili ogromne sklade kalijeve soli.

Kalijeve soli in kalijeva gnojila v obče delujejo posebno dobro, ako ima zemlja že od poprej dovolj dušičnatih in fosfornatih snovi. Ta gnojila nudijo rastlinam potrebne množine kalija, magnezija in žveplene kisline, a imajo še to prednost, da se rastline, katerim smo gnojili s kalijem mnogo lažje upirajo suši kakor one rastline, ki niso s kalijem pognojene. Istotako se te rastline lažje ubranijo poznim mrazom. Kalijeve soli pa delujejo tudi na ta način, da topijo težko topljive hranilne snovi, ki se nahajajo v zemlji, posebno pa postane delovanje fosforove kisline pod vplivom kalijevih gnojil mnogo bolj izdatno. Tudi na apno delujejo kalijeve soli ugodno, ker ga topijo in ga potem rastline lažje uporabljajo.

Kalijeva gnojila sipljemo na težki zemlji jeseni, na lahki zemlji jeseni ali v zgodnji pomladi in jih potem podorjemo ali pobranimo. Posebno ugodno vplivajo kalijeve soli na peščeni in močvirnati zemlji. Ako gnojimo v zadostni množini, učinkujejo več kot eno leto. Tudi se ni bati, da bi se kalijeva sol izprala ali izgubila v zemlji.

Pri nakupu kalijevih soli je treba paziti, da ne vsebujejo preveč klora, ker je klor rastlinam škodljiv. Običajno pa itak ne vsebujejo kalijeve soli, ki se prodajajo kot umetna gnojila, toliko klora, da bi bil škodljiv. Če bi pa morebiti kljub temu dobili takšno kalijevo sol, moramo ž njo bolj zgodaj gnojiti, da se klor izgubi.

Kalijeve soli smemo mešati z vsemi drugimi gnojili, z apnom, Tomasovo žlindro in norveškim solitrom pa le pred uporabo.

2. Kajnit.

Kajnit je bela, rumenkasta, rdečkasta ali temnosiva zrnata sol, ki vsebuje 12 do 15 odstotkov kalija. Hraniti ga je treba na suhem kraju, ker mu vlaga škoduje in nastanejo lahko kepe. To pa tudi preprečimo, če mu dodamo 2½ odst. šotnega droba.

Kajnit se priporoča predvsem za lahko in srednjo zvezno zemljo, ker ostane po gnojenju s kajnitom dalje časa vlažna.

Kajnit trosimo zgodaj jeseni in ga podorjemo. Najpozneje ga trosimo v zgodnji pomladi. Prepozno trošenje škoduje kalečemu semenu.

3. Lesni pepel.

Lesni pepel vsebuje 8 odstotkov kalija, 3½ odst. fosforne kisline in 30 odstotkov apna. Žal, da ga naši kmetoval-

ci pogostoma zavržejo, mesto da bi ga uporabljali kot gnojilo. V vrtovih deluje izborna, a prav lepe uspehe so dosegli ž njim tudi v sadovnjaku in na polju. Gnojili bomo ž njim onim rastlinam, ki potrebujejo mnogo kalija in apna. Lesni pepel trosimo jeseni, a posebno se priporoča trošenje na sneg, ki ga sponladi, ko se topi, potegne s seboj v zemljo. Vsekakor ga ne smemo trositi prepozno. Mešati ga smemo z amonijskim sulfatom in ne s superfosfatom.

Radi popolnosti hočemo omeniti še ostala kalijeva gnojila, akoravno so pri nas le malo znana in jih običajno naši kmetovalci ne uporabljajo.

4. Karnalit

se nahaja v debelih plasteh in obstoji iz kalijevega in magnezijevega klorca in vode. Vsebuje 9 do 11 (včasih tudi več) odstotkov kalija.

5. Silvinit

vsebuje do 19 odst. kalija, najmanj pa ga ima 9 odst.

6. Krugit

s 9 odst. kalija.

7. Surovi kalijski sulfat

s 10 odst. kalija.

8. Očiščena kalijeva magnezija

vsebuje 25-9 odst. kalija in lahko vzame vlago nase, ne da bi nastale vsled tega kepe.

9. Fonolit.

O fonolitu smo izvedeli šele zadnja leta in ga nekateri silno hvalijo. Pri nas še ni bilo izvedenih dovolj poskusov, da bi lahko že izrekli kako sodbo, a ker je tudi dražje kakor 40 odstotna kalijeva sol, ga za sedaj ne bomo še priporočali. Vsebuje 9-3 odst. kalijeve soli. (Dalje sledi.)

DROBTINICE ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE.

g Svoboden izvoz živine iz Romunije. Romunska vlada je sklenila, da se s 1. junijem zopet dovoli svoboden izvoz živine.

g Nove izvozne olajšave. Gospodarsko-finančni komite ministrov je sklenil, da se ukine prepoved izvoza za

vse vrste semen, suhe detelje, ovsa, repe za živino. Za oves se bo plačevala izvozna carina 10 dinarjev za 1 kg, drugi navedeni predmeti pa ne bodo plačevali nobene carine.

g Prehodu od suhega k zelenemu krmljenju mora živinorejec posvetiti posebno pazljivost, da obvaruje svojo živino pred občutno škodo. Ta prehod naj se vrši počasi, tako da pridenemo suhi krmi vsak dan nekaj več zelene krme, dokler ne pokladamo živini čez 2 do 3 tedne samo zeleno krmo. Tudi na pašo je treba živino polagoma privaditi in začnemo šele čez par dni odtegovati živini nekoliko sena, tako da bo prehod od suhe krme na pašo končan šele čez 3 do 4 tedne. Prehiter prehod od suhe k zeleni krmi povzroča pogostoma razne bolezni, n. pr. drisko, napenjanje itd. Mlada in pitalna živina prične hujšati in krave dajejo manj mleka. Predno vse to zopet popravimo, je treba mnogo časa, radi tega bodi previden in varuj svojo živino pred prenatlo izpremembo krme.

g Gniloba krompirja. Krompir je podvržen raznim boleznim, najhujša med njimi je pač gniloba. Ta bolezen se širi posebno na ilovnati zemlji, ki je po daljšem deževju prenasiten z vodo, in če krompir po izdatni moči izkopljemo in ga še vlažnega shranimo. V gomolju se pojavi bolezen, ki ga kmalu izpremeni v smrdečo, gosto sluz. To je mokra gniloba. Suha gniloba nastane vsled suše v peščenih tleh, gomolji postanejo suhi in končno trdi. Gniloba pride tudi od enega krompirja na drugega, bodisi pod zemljo ali v shrambi. Najmanj odporne sile ima zgodnji krompir, a najlažje se ubranijo te bolezni razne vrste poznega krompirja. Proti tej bolezni imamo razne pomočke: 1. Predno spravimo krompir v v shrambo, mora biti popolnoma suh, tudi shramba bodi suha in zračna. Krompir v shrambi je treba večkrat prebirati. 2. Za seme smemo rabiti le popolnoma zdrave gomolje. 3. Treba je preučiti odpornost posameznih vrst krompirja in treba poznati zemljo. Zemlja, ki vsebuje mnogo kalija in fos-

forove kisline, varuje krompir pred gnolobo; zemlja, ki vsebuje mnogo apna, pa jo pospešuje. 4. Kjer režejo semenski krompir, naj naredijo to par dni pred saditvijo in naj puste krompir, da malo ovane. 5. Pred cvetenjem poskropimo krompir z 2 odst. raztopino modre galice. 6. Če opaziš gomolje, v katerih se bolezen pojavlja, jih uniči.

RAZNE.

r Paradiž za neveste. V večini evropskih držav je število žensk večje nego moških. Radi pomanjkanja moških je čisto naravno, da se je število neomozenih žensk pomnožilo in to število je po vojni doseglo višek. — V Angleški, kjer je največ neomozenih, so se začela snovati društva za izboljšanje položaja samskih in brezposelnih žen. Društvo „Rešilna armada“ je osnovalo pisarno, ki preskrbuje samicam može, posebno v Kanadi. — Zapadna Kanada, ki je bila pred časom skoro pusta, je naseljena sedaj s precejšnjim številom moških. Tu so stari in mladi moški, ki so se naveličali bode v velikih mestih in se naselili ter začeli obdelovati zemljo, tako da imajo sedaj lepa zemljišča. Seveda niso zadovoljni, ker so samci. „Rešilna armada“ je to izvoljala in zato pošilja iz Angleške vsako Veliko noč skupino deklet v Kanado. Naselenci sprejemajo ta dekleta v službo, a službena pogodba se navadno izpremeni v ženitno pogodbo.

r Nov senzacionalen izum. Dva tržaška mehanika sta izumila aparat, s katerim se brez vse nevarnosti hodi po morju, tudi če je razburjeno. Obstoja namreč iz dveh malih čolnic, ki sta zvezana. Gonilna sila je teža človekovega trupla ki se udeležuje pri hoji in je prenešana na malo gonilo. S to pripravo se more po morju kretati nekako tako, kakor s drsljami po ledu ali s smučmi po snegu. Poizkusi so se baje izborno obnesli. Iznajditelja pravita, da bodeda pripravo tako priredila, da se bo lahko rabila tudi na kopnem, da celo v zraku. Ker so proizvodni stroški v primeri s kolesi nizki, je popolnoma verjetno, da bode novi izum izpodrinil kolesa, sosebno glede na njegovo vseobčo porabnost.

r Vseobčno zdravilo. Čudotvoren zdravnik, ki ni samo v svoji domovini Franciji, marveč tudi v Angliji na glasu, je profesor Emil Cone, ustanovitelj nove „Nancyske šole“, imenovane tako po njegovem rojstnem mestu. Francoski zdravnik je našel splošno zdravilo v avtosugestiji in njegovo naziranje je v marsičem utemeljeno, kakor to dr. Osk. Prochnow v nekem članku v „Umschau“ naglašja. Kako je prišel do svojega uka, pripoveduje sam. Opazil je, da je bila trdovratna bolezen ozdravljena z novim sredstvom, ki je pa, kakor kaže kemična preiskava, čisto brezpomembno, a se je razpečevalo z

veliko reklamo in hvalo. — S tem je prišel na misel, da bi zdravil tudi organske bolezni sugestivno in imel je lepe uspehe. Temeljna misel „Nancyske šole“ je bolniku vteptati misel „jaz ozdravim!“ Pri tem pa se ne vpliva na bolnikovo voljo, ampak na njegovo pojmovanje, in znak novega uka je pa vzgoja domišljije in vzbuditev podrejene zavesti. — Razen tega temeljnega predpisa se mora okoristiti bolnik z zakoni sugestije. — Priporočljivo je, da človek postane duševno popolno ohlapen in ponavlja kakor molitvico besede: „Vsak dan se počutim v vsakem oziru bolje.“ Pri tem naj si človek misli, da je tako zdrav, kakor si želi in naj si slika vse rožnato. — To avtosugestijo je treba ponavljati vsako jutro in vsak večer, ostalo opravi že podrejena zavest. Če pa bolezen napade tako hudo, da človek sebe ne more prepričati, da je zdrav, naj ponavlja v naglici besede: „Minulo je, bo že minulo“ in ga v prepričanju o resničnosti teh besed bolečine ne smejo ovirati. Dr. Prochnow pripisuje nancyski šoli, v nasprotju z raznim mazaštvom, neko znanstveno vrednost: Bolniku, ki želi ozdraviti, se pokaže pot, po kateri se z avtosugestijo ozdravi. Telesni zdravnik postane telesni in duševni zdravnik. Svetopisemski rek: „Tvoja vera ti je pomagala“ je dobil biologičen pomen.

LISTEK.

Duše iz vic.

Spisal Prosper Merimée. — Priredil F. Š.

(Dalje.)

Dolgi vrsti spokornikov sta s prižganimi svečami korakali pred krsto, ki je bila pokrita s črnim baržunom in jo je nosilo več starodavno oblečenih postav s sivimi bradami in meči ob straneh. Sprevod sta spet zaključevali dve vrsti spokornikov v žalnih oblekah in s svečami kakor prvi. Ves ta pogreb se je pomikal počasi in globoko resno. Ni se čul hrup korakov po tlaku in vsaka postava je, dejal bi, bolj drsela kot korakala. Na dolgo in trdo zgubane obleke in plašči so se zdele tako nepremične kakor marmorna odela kipov.

Ob tem prizoru je dona Juana spreletel najprej tisti občutek neugodja, ki navdaja veseljaka ob misli na smrt. Vstal je in se hotel oddaljiti, toda število spokornikov in veličastnost spreveda ga je osupnila in vzbudila njegovo radovednost. Ko se je pogreb nameril v bližnjo cerkev, ki so se vrata ravnokar hrupno odprla, je potegnil don Juan eno izmed krsto nosečih postav za rokav in vljudno vprašal, kdo je bil ta, ki ga bodo pokopali. Spokornik

je dvignil glavo: njegovo obličje je bilo blede in brez mesa kakor človeka, ki je prestal dolgo in težko bolezen. Z grobnim glasom je odgovoril:

»To je grof don Juan de Maranja.«

Ob tem čudnem odgovoru so se donu Juanu zježili lasje na glavi; toda hip na to je postal zopet hladnokrven in se je pričel smejati.

»Menda sem slabo slišal,« si je dejal, »ali pa se bo ta starec motil.«

Obenem s procesijo je stopil v cerkev. Zopet so zadonele žalobne pesmi, ki so jih doneče spremljale orglje, duhovi v žalnih oblačilih pa so pričeli De profundis. Kljub naporom, da bi ostal miren, je don Juan čutil, da se mu kri trdi. Pri bližal se je drugemu spokorniku in mu dejal:

»Kdo je torej mrlič, ki ga pokopavate.«

»Grof don Juan de Maranja,« je odgovoril spokornik z votlim in groznim glasom. Don Juan se je nasmil na steber, da ne bi padel. Čutil je, da slabi in da ga je zapustil ves pogum. Medtem pa se je služba božja nadaljevala in boki cerkev so se še širili od bučanja orgel in glasov, ki so prepevali strašni Dies irae. Zdelo se mu je, da sliši angelske zборе pri poslednji sodbi. Nazadnje se je z naporom vzravnaval in prijel za roko duhovna, ki je šel mimo njega. Ta roka je bila mrzla kot kamen.

»V imenu nebes, častiti oče,« je zadržal, »za koga molite tukaj in kdo ste?«

»Molimo za grofa dona Juana de Maranja,« je odgovoril duhovnik in ga ostro in žalostno pogledal. »Molimo za njegovo dušo, ki je v smrtnem grehu, mi pa smo duše, ki so jih maše in molitve njegove matere rešile iz plamenov vic. Dolg materi plačujemo sinu; toda ta maša je zadnja, ki nam je dovoljena, da jo beremo za dušo dona Juana de Maranja.«

V tem trenutku je cerkvena ura odbila eno: to je bila ura določena za Terezin ubeg.

»Čas je potekel,« je zaklical glas, ki je prihajal iz kota cerkvene teme. »Čas je potekel! Ali je naš?«

Don Juan je okrenil glavo in opazil strašno prikazen. Don Garcia se mu je bled in krvav bližal s kapetanom Gomarejem, čigar poteze so še trgale strahoviti krči. Oba sta se namerila h krsti in don Garcia je silno treščil pokrov ob tla in tudi zaklical: »Ali je naš?« — Obenem se je dvignila za njim ogromna kača, ga preseгла za več pedi in

se zdela pripravljena, da se zvije v krsto... Don Juan je zakričal: »Jezus!« in padel nezavesten na tlak.

Bilo je blizu jutra, ko je mimo-idoča obhodna straža opazila moža, ki je ležal stegnjen in otrpel pred vrati neke cerkve. Lokostrelci so se približali, misleč, da je najbrže truplo umorjenega. Takoj so spoznali grofa de Maranja in ga poskušali oživeti s škropljenjem sveže vode po obrazu; ko pa so uvideli da se ne zave, so ga odnesli v njegovo hišo. Eni so dejali, da je bil pijan, drugi pa, da ga je pretepel ljubosumen mož. Nihče, ali vsaj noben pošten človek v Sevilji ga ni ljubil in vsak je pristavil kak domislek. Eden je blagoslavljal palico, ki ga je tako dobro utrdila, drugi bi rad vedel, koliko butiljk bi se dalo spraviti v tem nepremičnem trupu. Strežaji dona Juana so sprejeli svojega gospodarja iz rok lokostrelcev in tekli po zdravnika. Močno so mu puščali kri, in skoraj je zopet oživel. Spočetka se ni čulo drugega kot besede brez zveze, pohrkovani kriki, jecanje in stokanje. Polagoma pa je bilo videti, da pozorno opazuje vse stvari, ki ga obkrožajo. Vprašal je,

kje je bil, potem kaj se je zgodilo s kapetanom Gomarejem, donom Garcio in s procesijo. Služabniki so mislili, da je znozel. Ko pa si je okrepčal srce, je dal prinesiti križ, ki ga je večkrat poljubil, in solze so se mu ulile. Nato je naročil, naj mu pripelejo spovednika.

Začudenje je bilo splošno, na takem glasu brezbožnika je bil. Več duhovnov, ki so jih služabniki prišli klicati, je odklonilo, da bi se podali k njemu, prepričani, da jim je pripravil kakšno hudobno nagajivost. Slednjič pa je neki dominikanec privolil, da ga pojde obiskat. Pustili so ju sama; in don Juan se je vrgel na kolena in pripovedoval prikazen, ki jo je imel; nato se je spovedal. Ko je našteval svoje grehe, se je pri vsakem ustavil in vprašal, ako je mogoče, da kdaj dobi tako velik grešnik kot on nebeško odpuščanje. Redovnik pa je odgovarjal, da je usmiljenje božje neskončno. Potem ko ga je še spodbudil, naj vztraja pri svojem kesanju, in mu je dal tolažila, ki jih vera tudi največjim grešnikom ne odteguje, je dominikanec odšel, obljubivši, da se zvečer vrne. Don Juan je ves dan preživel v molitvi. Ko se je domini-

kanec vrnil, mu je izjavil, da se je odločil umakniti se iz sveta, kjer je dal toliko pohujšanja, in bo izkušal z deli pokornosti očistiti se neizmer- n jih grehov, s katerimi se je omadeževal. Redovnik je bil ganjen od njegovih solz, hrabil ga je, kolikor ga je mogel, in da bi spoznal, ali ima pogum svoj sklep izvršiti, mu je naslikal strahotno podobo o samostanski strogosti. Pa pri vsakem samozatajevanju, ki ga je popisal, je don Juan vzkliknil, da to nič ni in da zasluži le še hujše trpljenje.

(Dalje prih.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Dve gospodični

z večletno prakso, zmožni slovenskega in nemškega jezika, knjigovodstva, vseh pisarniških del in strojepisja bi želeli vstopiti v primerno službo. Nastopita tudi kot blagajničarki. Ponudbe pod »Zanesljivi« na upravo lista.

PALMA
Kaučuk potpetnike
in potplate

Prednosti!

Ceneje
in
znatno
trajnije
nego od kozel
Varstvo
proti vlagi
i mrzalu

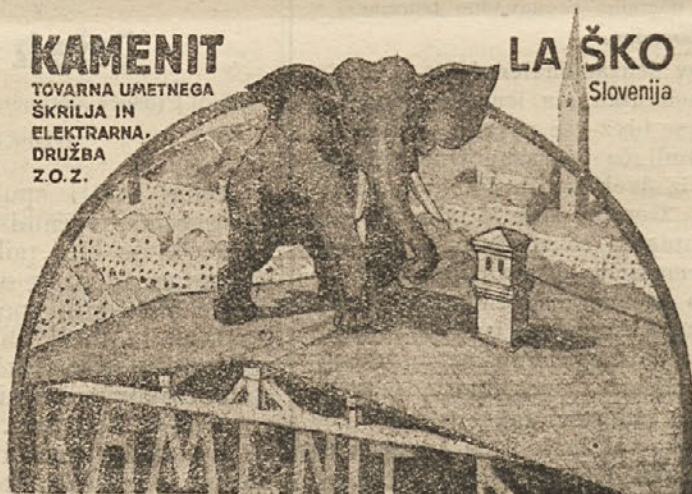
Kupim

brzobjavne drogeve iz kostanjevega in mehkega lesa, kostanjev les za tanin, bukove prage, vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. Denar takoj. Ponudbe z obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

**Azbestno-cementni škrilj
znamke „Kamenit“**

dobavlja tovarna „KAMENIT“ na Laškem.

Proračuni in obiski brezplačno!

Pisalni stroj

malo rabljen, znamke »Stoewer«
na prodaj. Pojasnila daje uprava lista.

Pisalni stroji i. t. d.

Mehanična delavnica
(popravljalnica)

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/1. I. Baraga.

(Kupim stare, pokvarjene stroje).